

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին 4. Պոստի եւ գաւառաց համար 6 մէկիս վեցումեայ 3
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դուռ է. աւելի անգամներու համար սակաւարկութիւն կը լինի:

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Լրագրոյ (Քաղաքեայ) համակ եւ այլ գործերն ալ տպել Մ. Յ. Մելիքեան. Պոստը Ալի ճաստիւքին 20 Տ. ձեռնարկեալ է. մէկիս քաղաքեայ:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

20 փարս

Խմբագիր Բ. ՊՈԶԱՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 18 ՕԴՈՍՏՈՍ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՏԵՍՏԻՐԱԿԱՆ

— 0 —

Հարկման դժբաղդատը պարծեալ չենք կրնար մեր ընթերցողաց որոշ տեղեկութիւն մը տալ այն ազգային կենսական խնդրոյ վիճակին վրայ, որ հազար երեք առիւտ առաջ այնքան կը յուզէր համայն Հայ ազգին սիրտը: Ուստի այլեւ մեր ստացած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, մինչեւ յայտն ամուսնի վերջերս կառավարութիւնը կաթողութեան երկանունն ցանկին Ոստիոյ վեհ. կայսեր կողմէ ընդունելութեան կամ ոչ-ընդունելութեան վրայ դեռ. որ եւ է պաշտօնական տեղեկութիւն չէր հաղորդուած իշխանային Սինդիկատին և չէր տեսնուած մինչեւ յայտն ալ հաղորդուած է որ եւ է կայսերական որոշ. Ոստիոյ լրագրիչը եւս չեն կարող որ եւ է լոյս տալ մեզ այս խնդրոյ արդի վիճակին վրայ: Չե՞ր սխալի, եթէ ըսենք թէ մեր պաշտօնական մարմինը եւս այս մասին ամբողջ ազգին հետ միտման մէջ կը գտնուին: Անոնք որ իշխանային իշխան տաճարին մէջ կատարուած ընտրութեան արդեանց վրայ կը հրճուէին, այժմ ինչ կը խորհն իրաց ներկայ դժբաղդ կացութեան վրայ, ինչ կը խորհն իշխանային իշխան տաճարին անխնամ վիճակին վրայ, ինչ կը խորհն այն 70,000 բնակչին վրայ, որ հանդուցեալ կաթողութեան մահաբանէն յետոյ վատնուած է, ինչպէս մեր Տիգրիսի պատուարման թղթակիցը ծանուցած է մեզ: Հարկ չկայ ըսել թէ ցարդայ յապտողի կաթողութեան խնդրոյն լուծումն և ցարդայ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչայ Աթոռը զուրկ մնայ արթն Հոյուսաւորման մը, հազարաւոր Կեդր. կաթողութեան այնքան աշխատանք հաւաքած մեծադուռա դրամը վատնուելու վտանգին մէջ պիտի գտնուի: Ուստի կայսերական լրագրիչը տաճարին շարքէն մեզ իշխանային Տեղապահ Ամեն. Մակար Սրբազան Գրիգորեան Բեդրաւորի գնացեր է: Եթէ ստորոգէ այս լուր, շատ հուսանական է որ Ն. Ամենապատուութիւնը Ոստիոյ կառավարութեան կողմէ կոչուած է ի պաշտօնէ: Բայց այս մասին ստորոգ տեղեկութիւն մ'առելու համար յառաջիկայ ուստական թղթաւորութեան գաւառեան պէտք է ըստպանել:

Կաթողութեան խնդրոյ այս տարածման վիճակը շատ մ'ենթադրութեան առիթ կուտայ: Ոմանք կը ըսեն թէ Ոստիոյ կայսեր ընդունած է Ամեն. Ներսէս Սրբազանի հրաժարականն և մասնաւոր նոր ընտրութիւն հրամայած: Իսկ այլը կը ըսեն թէ Ամեն. Ս. Պատրի-

արք Հօր բարեկամային հրաժարագրերը տեսնելով, Ն. Կ. վեհապառնութիւնն՝ ըստ իւր վերջին իրաւանց՝ երկրորդ ընտրութեան պիտի ընդունէ իրեն կաթողութիւնը. ամենք ալ կը պնդեն թէ մայիս 9ի ընտրութիւնը բարձրագոյն չեղեալ համարելով, նոր ընտրութիւն հրամայած է: Բայց երբ ալ կան թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յանկարծական հրաժարութիւնը մասամբ պատճառ եղած է Ոստիոյ կայսեր որոշման յաջողութեան: Այս և անոնց նման ենթադրութիւնք չգիտենք որքան ստույգութիւն ունին, սակայն ամբողջ գիտենք թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայ հիւսնակութեան վիճակն ոչ եւս կը ներք. երկն կաթողութեան պաշտօնին պաշտօնը ընդունել և հետեւեալ իրաց այս վիճակին մէջ Ոստիոյ վեհ. կայսեր կամ երկրորդ ընտրութեան պիտի մտնէր: Եւ կամ նոր ընտրութիւն ընտրելու հրամայէ, ամեն ինչ կամ ընդհանուր: Թէ այս երկու կամեալ մտնելունց որն օգտակար է ազգին, այս մասին անպատեհ կը համարենք մեր կողմէ կարծիք յայտնել, քանի որ ի պաշտօնէ դեռ չէ հաստատուած:

Կեդրոնական փորձարարն մը բացման խնդիրը շարժումն ամենէն աւելի զբաղեցուց հանրային միտքը: Մեր նախընթաց տուր թուով հրատարակեցինք Պատ. Ուսումն. խորհրդոյ մէջ համետ պաշտօնագիրն, որ յիշեալ բարձրագոյն փորձարարին բացման միջոցները ցոյց կուտար և որ փառ. փորձի վերջին նստին մատուցուած էր: Նոյն օրը զարմանալի գուցէ ազդեցութեամբ մը, կեդրոնական փորձարարն մը բացման միջոցներուն վրայ խորհրդարանային ունեցող Յանձնաժողովը ալ տեղեկագիր մը ներկայացրած էր, զոր փառ. փորձի Ուսումն. խորհրդոյ յանձնեց, որպէս զի քննել զայն և ըստ այնմ իւր կարծիքն յայտնէ: Հարկ չենք տեսնել Ուսումն. խորհրդոյ պաշտօնագրին վրայ վերաբերելով, զի արդէն ծանօթ է մեր ընթերցողաց, սակայն կարեւոր կը համարենք ի վեր հանել Ուսումն. խորհրդոյ սա կարեւոր նկատուած թիւը թէ, կեդրոնական փորձարարն բացման սկզբնաւորութիւնը գիտարութեանց մեծագոյն մասը պիտի բաժնայ և յարատեւութիւնը կիսով չափ պիտի ապահովի, մասնաւոր եթէ ազգիւնը շարունակ լինի:

Գոյով Յանձնաժողովոյ տեղեկագրին, կը ըսեն թէ կեդր. փորձարարն բաժնար. համար նախ պէտք է նիւթական միջոցներն ապահովել և որովհետեւ Յանձնաժողովը իւր եւս համարուած է թէ անկարելի է ընդհանուրին էտրման փորձարարն ծախքերն հոգալ, ջանացած է

գտնել հանրութեան փորձարարը հասցի մը կամ եկամուտ մը, զոր ապարկու ալ գտած լինել կը կարծէ: Եւ ահա ինչպէս. — Ղալաթիոյ կառավարները տարին 800 ոսկի հասցի կը բերեն, որ Յանձնաժողովոյ կարծեալ կը բաւէ կեդրոնական ցերիօթիկ փորձարարն մը մասնակարարութեան. բայց որովհետեւ յիշեալ կառավարներ երկու տեսակ պարտուց ենթարկեալ են, այն է փառ. սեռու կը տարեկան 300 ոսկի կ'առնու. յիշեալ հասցիէն և մնացեալն ալ 2500 ոսկի պարտուց գլխավորութեան և տեղաւոր հասցի մաս կը գործածուի Յանձնաժողովը կառավարէ, յաւաքագոյն ստորագրելով 1500 ոսկին 2500 ոսկի պարտուց յիշեալ պարտքը վճարել, և միանգամայն կը պահանջէ որ փառ. խորհրդոյն ոչ եւս առնու 300 ոսկին, քանի որ փառ. պաշտօնն ամսական 60 ոսկի պարտուց մ'առնի, որ լիուր կը բաւէ իւր նախալիքարանին պիտիւն, Սակայն Յանձնաժողովը այս բանաւոր առաջարկին կցած է կարեւոր պայման մը: Որպէս զի հանդանակութեան մասնակցող անձանց կողմէ գիտարութիւնը չյարուցուին. կառավարէ, նախապէս բարոյական ապահովութիւն տալ թէ՛ երբ անգամ մ'որ Ղալաթիոյ կառավար պարտքը վճարուի, այլ եւս այդ կառավար ամբողջ հասցի կեդր. փորձարարն ծախուց յատկանայ, և այս կարելի է, կը յարէ, երբ բացուելի փորձարարն տեսչութիւնն ու խնամակալութիւնը նախապէս յանձնուի ազգային կեդրոնական վարչութեան կողմէ ընտրեալ Հոգաբարձութեան մը, որ անպէ կերպիւ և մասնաւոր պայմաններով, որոշեալ շրջաններու համար գործէ և կազմուած լինի բանիւրուն, ազգ. սէր և նիւթական ու բարոյական կարողութեան տէր անձերէ: Յանձնաժողովը կը կարծէ թէ այս պայմաններով միայն կարելի է հաւաքել արդէն ստորագրեալ գումարներն և բարձրացնել զայնս նոր ստորագրութեամբ 2500 ոսկեայ: Ահա այս է Յանձնաժողովոյ տեղեկագրին գլխաւոր պարունակութիւնն:

Ինչպէս կը տեսնուի, Ուսումն. խորհրդոյ ներկայացած պաշտօնագիրն և Յանձնաժողովոյ տեղեկագրին զգալի կերպիւ կը տարբերին իրարմէ: Առաջին 1500 ոսկի գումար մը կը հաշուէ կեդր. փորձարարին մատակարարման ծախքն, զոր կառավարէ հայկաթիւ Ազգ. փորձի քուէարկած 22500 դրոշմ վարկէն, Ղալաթիոյ կառավարող հոգաբարձութեան կողմէ նոյն թաղի փորձարարն վճարեալ տարեկան 300 ոսկին, կարող ուստիւններէ առնուելիք թոշակներէ և փառ.

խորհրդոյն տալուելիք տարեկան օրոշ նպատանքէ: Իսկ երկրորդը կեդր. փորձարարն տարեկան ծախքը 800 ոսկի կը հաշուէ, զոր կառավարէ Ղալաթիոյ կառավարող տարեկան հասցիէն հայկաթիւ Ազգ. փորձի տարեկան օր մեծատուներ վճարեն յիշեալ կառավարող պարտքն և նոյնպէս պայմանաւոր անկախ հոգաբարձութեան մը հսկողութեան յանձնուի փորձարարն: Թէեւ չգիտենք թէ Ուսումն. խորհրդոյ կարծիքն ինչ է այս մասին, սակայն մեր խորհրդ կարծեալ, անկախ հոգաբարձութեան մը գործադրութեան մը գործադիրը միշտ անհայտնի է ազգային Սահմանադրութեան ողոյն հետ: Ազգ. դրոշմ կը լինի, եթէ Պատ. Յանձնաժողովը կարենայ իրականացնել իւր ծրարիքն. այսինքն կարենայ 2500 ոսկեայ գումարն հաւաքել և Ղալաթիոյ կառավարող պարտքը վճարելով, 800 ոսկեայ տարեկան կը զուտ մը տալուելիք փորձարարին մատակարարման համար: Սակայն չենք հասկնար թէ Ազգ. կեդրոնական վարչութեան կողմէն ընտրեալ Հոգաբարձութիւն մը ինչպէս կրնայ անկախ լինել. ոչ ապարէն ըստ օրինի պատասխանատու կը լինի այն մարմնոյն, ուսկից ծնունդ առած է:

Կերեւի թէ Պատ. Յանձնաժողովը անպէ ըսելով կը հասկնայ թէ Հոգաբարձութիւնն իւր գործերու եղանակին մէջ բոլորովին ազատ պէտք է լինուի: Ուսումնական խորհրդը թէ եւ իւր պաշտօնագրին մէջ չէ յիշատակած, սակայն լինելն յայտնի է թէ, երբ Ղալաթիոյ կառավարող պարտքը տարուէ տարի վճարուելով, հասցիին ազատի պարտուց վճարման ծախսելէ, յայնժամ բնականաբար կեդր. փորձարարն ծախուց պիտի յատկանայ, և հետեւեալ Պատ. Յանձնաժողովոյ ծրարիքը վաղ կամ անապահանջ լինին պիտի իրականանայ: Քանի որ Ուսումնական խորհրդը վարձարարին բացման համար գործնական միջոցներ գտած է, ըստ մեզ պատճառ մը չը կայ բացումը, յետագայը եթէ ազգային մեծատուներ կը փափաքին բարեք մընել ազգին, կրնան դարձեալ ընել: Հարկ չկայ ձեռնհասութեան խնդիր յարուցանել, զի կը վախճանք թէ անպէ բաւն այն դերը կատարէ, զոր կատարեց անպէս բաւն Ազգ. փորձի մէջ, որով կեդր. փորձարարն բացումը ներկայ գործողական շրջանին ևս տեղի չունենայ: Մեր կը փափաքեմք որ հանդանակի Յանձնաժողովը և Ուսումն. խորհրդոյն համաձայնութեան մը գտնու և ձեռք ձեռքի տալով ընդ հոգ իրականացնեն ինչ որ Սահմանադրութեան հաստատուածն է ի վեր ամեն ողջամիտ և յառաջդիմութեան ցանկացող ազգ.

գալնայ փափաքն է, այն է կեդ-
րոնին մէջ ազգային բարձրագոյն
փաթարան մ'ունենալ, որպէս զի
թէ՛ տեղական և թէ՛ գաւառական
փաթարանաց համար ուսուցիչներ
հասցնէ :

Ազգային ժողովն երէկ առաջ-
նորդական ընտրութեանց խնդրով
զբաղեցաւ : Ազգ. վարչութիւնը
ծրագիր մը բերած էր, որով որոշ
ժամանակի մը համար արտօնու-
թիւն կը խնդրէր անխնամ գաւա-
ռաց ոմանց առաջնորդներն իւր
կողմէ ընտրելու : Այս առաջարկ,
թէեւ ինչ ինչ պարագայից մէջ մա-
սամբ կրնար բանաւոր նկատուիլ,
սակայն Ազգ. Սահմանադրութեան
ոգույն դէմ լինելով, բնականաբար
ընդդիմութեան բաղկեցաւ այն
երեսփոխանաց կողմէ, որք նա-
խանձախնդիր են Ազգ. Սահմանա-
դրութեան անվթար պահպանման
կրօն. ժողովոյ Գեր. Ստեփանեան
ճարպիկ գտնուեցաւ յայտարարե-
լով թէ՛ պարագայք փոխառած լի-
նելով, կարելի էր բարեփոխել վար-
չութեան առաջարկն : Հետեւապէս
բանաձեւ մը ներկայացուց փափաղ-
եան էֆէնտի, որոյ վրայ վիճաբա-
նութիւնն յաջորդ նստին թողուե-
ցաւ : Դիտելի է թէ երբ Երեսփո-
խորդ մէջ կրօնականաց վերա-
բերեալ որ և է խնդիր ծագի, կարգ
մ'երեսփոխանք պատեհ առիթ կը
գտնեն կղերին դէմ իրենց ունե-
ցած անհաշտ տառապանքն յա-
գեցնելու մի այնպիսի անվայել
լեղուաւ, որ տխուր գաղափար մը
կուտայ այդ խտտապահանջ ըննա-
դատներու ուղղամտութեան վրայ,
զի այդ պարուններ կամ էֆէնտի-
ներ կղերէն կը պահանջեն ինչ որ
չեն տուած անոր կամ ինչ որ ի-
րենք իսկ չունին, և երբ յախուռն
կը յարձակին կղերին դէմ, գէթ
յարգելի բացառութիւններն յիշե-
լու չափ արդարասիրտութիւն չու-
նին : Այս գայթակղական երեւոյթ
Երեսփո. ժողովոյ երէկի նստին մէջ
եւս կրկնուեցաւ և մեծ ցաւ պատ-
ճառեց ուղղափառ ազգայնոց : Մեր
նպատակը կղերը պաշտպանել չէ,
զի նա կարող է ինքզինք պաշտպա-
նել, ինչպէս որ իւր բարձրաստի-
ճան ներկայացուցիչներէն մին ար-
ժանաւայել պատասխանը տուաւ,
այլ մեր նպատակն է ցոյց տալ թէ
մեծ անքաղաքավարութիւն և մի-
անգամայն անքաղաքակրթութիւն
է յանկուտի պախարակել ազգին
այն դասն, որ այնքան ծառայու-
թիւն մատուցած է, և որ գեւա-
պիտի մատուցանէ ազգին տագնա-
պալից ժամանակներուն մէջ :

Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր առող-
ջական վիճակը նոյն է ինչ որ էր
անցեալ շաբթու : Զրոյց կայ թէ Ն.
Սրբազնութիւնը փափաք յայտնե-
ր է Պատրիարքական Խորհրդական մը
կարգել ի դիւրութիւն ազգային
խնդրոց կարգադրման : Կը յիշուի
թէ Ամեն. Ներսէս Սրբազան երբ
վերջին անգամ վեհ. Սուրբութեան
հրամանաւ իւր գահին վրայ վերա-
հաստատեցաւ, առաջարկներ ե-
ղան Խորհրդական մը կարգել, որ-
պէս զի ընթացիկ գործերը անօրի-
նէ, և Ն. Սրբազնութիւնն ալ միայն
յարաբերական խնդիրներով զրա-
ղելով, չյոգնեցնէ իւր խնամակա-
նարմինն : Այս փափաք յայնժամ
նկատողութեան չառնուեցաւ, բայց
ահա դէպքերն հաստատեցին թէ
որչափ բանաւոր էր : Պատրիարքի
մը կամ Խորհրդականի մը բացա-
կայութիւնը տանուտէրը տարակա-
նող տուն մը դարձուցած է Ազգ.
Պատրիարքարանն : Սակայն մեր

մասնաւոր բայց ստորգ. տեղեկու-
թեանց նախընտր. Ամեն. Սրբազան
Պատրիարքն ո՛չ թէ Խորհրդական, այլ
Տեղապահ մը կարգել առաջարկած
է : Թէ այսպիսի առաջարկութեան
մը ի՞նչ անպատեհութիւններ կըր-
նան ծագիլ, եթէ երբեք ընդունուի,
յառուկ յօգուածի մը նիւթ պիտի
ընենք :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

—o—

Ազգային ժողովն երէկ գումա-
րեցաւ ընդ նախագահութեամբ
Գեր. Սիմէօն Սրբազանի և առեւա-
դետութեամբ Երեսփոխան Տիգ-
րան էֆէնտիի ի ներկայութեան 25
երեսփոխանաց, որոց թիւն ի վեր-
ջոյ 51ի յանգեցաւ :

Է. նստի առեւագրութեան վա-
ւերանալէն յետոյ, Մէրեմբուլի
Յարութիւն էֆ. ի մէկ գիրք կար-
գացուեցաւ, որ Մայր Գիւանի կող-
մէ առ ինքն ուղղեալ պաշտօնագրին
ի պատասխանի կը յայտարարէր թէ՛
Ազգ. ժողովոյ հրաւիրանաց սուղեւ
տեղի տալով՝ ետ կ'առնու իւր հրա-
ժարականը :

Մագպուլեան Համբարձում էֆ.
գլխաւորապէս կը հարցնէր թէ Ազգ.
վարչութիւնն ի՞նչ անօրինութիւն
ըրած է կամ պիտի ընէ այն Ազգ.
կարգադրոց նկատմամբ, որք մաս-
նաւոր անձանց վրայ կը գտնուին,
քանի որ Կայսերական կառավա-
րութիւնը մարդահամարի գործո-
ղութիւններն սկսած և մասնաւոր
անձանց կալուածները կ'արձանագ-
րէ : Այս հարցադիր վարչութեան
յղուեցաւ :

Գեր. Խորեն Սրբազան Նար-Պէյ
Պէկեան Թագէտ էֆէնտիի Երես-
փոխանական ընտրութեան մասին
տեղեկութիւն ուղեւոր, Ատենա-
պետը պատասխանեց թէ՛ օրակար-
գի խնդրոց սպառելէն յետոյ Պէկե-
ան էֆէնտիի Երեսփոխանութեան
խնդիրն, որ խնդրոց կարգին մէջ
կը գտնուի, օրակարգին մէջ պիտի
անցնի վիճաբանութեան նիւթ լի-
նելու համար :

Դիւանի առաջարկութեամբ ել-
եւմտից Յանձնախմբի անդամ ընտ-
րուեցան,

Յովհաննէս էֆէնտի Նուրեան,
Գաբրիէլ էֆ. Նորատուեկեան, Ստե-
փան էֆ. Գափապեան, Յովհաննէս
էֆ. Թորոսեան, Կարապետ էֆ. Սը-
վաճեան, Մինաս էֆ. Չերազ, Սը-
կրտիլ էֆ. Ճանմեան :

Սոյն Յանձնախմբին պաշտօնն է
1885—86 տարւոյ երմտացոյցը պատ-
րաստել կրօնական և կրթական պի-
տոյից յարմար գումարներ սահմա-
նել, որոց կանոնադրին անդոր-
ժադրութեան պատճառները քե-
նել և այլն :

Ժողովին Գ. Ատենադպիրն հրա-
ժարած լինելով, Ստեփան էֆ. Տա-
մատեան Գ. Ատենադպիր անուանե-
ցաւ :

Յետ այնորիկ ժողովն օրակա-
գին Բ. խնդրոցն այն է Երեսփոխան
պարտուց բարձման խնդրոյն ա-
նելով, փափաղեան Ս. էֆ. իրքեւ
անդամ ընելի Յանձնախմբի տեղե-
կութիւն տուաւ թէ Երեսփոխան
պարտուց բարձման քննիչ Յանձնա-
խմբին և վարչութեան միջեւ հա-
մաձայնութիւն գոյացած չլինելով,
հարկ տեսնուած է զինուորական տը-
րոց բաշխման ցուցակը ձեռք բերել
և թէ և քանի մը գաւառներէ
ցուցակներ եկած են, սակայն ամ-
բողջացած չլինելով, հարկ եղած
տեղեկագիրը տակաւին պատրաս-
տուած չէ :

Ասոր վրայ ժողովն օրակարգի

Գ. խնդրոցն, այն է գաւառական
առաջնորդութեանց մասին վար-
չութեան բերած առաջարկին ան-
ցաւ : Խառն ժողովը գաւառաց ոմանց
անխնամ վիճակը նկատելով, կ'ա-
ռաջարկէր որ այն գաւառներն ուր
սահմանադրութիւնը գործադրել
գիւտարին է, առաջնորդ զրկելու
արտօնութիւն տրուի վարչութեան
առժամանակ կերպով : Սոյն առա-
ջարկի մասին Նախաձեռն. Դիւանի
կողմէ ներկայացեալ տեղեկագիրը
կարգացուեցաւ, որ վարչութեան
սոյն առաջարկութիւնը Սահմանա-
դրութեան ոգոյն դէմ նկատելով,
մերժել կ'առաջարկէր : Այս խնդրոց
վրայ երկար վիճաբանութիւն մը
ծագեցաւ :

Քրիստոստուր Էֆ. Ղազարոսեան
Սահմանադրութեան 93րդ յօդուա-
ծին հակառակ համարեց, որ ս.
առաջնորդներ ընտրելու իրաւունքը
գաւառական ժողովոց կը վերապա-
հէ, և նախաքննիչ Դիւանին տե-
ղեկագրին եղբակցութեան յա-
րեցաւ : Ստեփան էֆ. փափաղեան
խափա. քննադատեց վարչութեան
սոյն առաջարկը, զոր պարէն և գա-
ւառական ժողովոց իրաւանց հա-
կառակ նկատեց. ըսաւ թէ Առաջ-
նորդ ընտրելու Կալիսկոպոսունք և
վարդապետք պարտաւոր են ըն-
դունիլ առաջնորդական պաշտօնն, և
թէ չընդունանք վարդապետք
Ազգ. պաշտօններէ զրկելով վանք
պետք է զրկել, իսկ Կալիսկոպոս-
ները Պատրիարքական ընտրելու
ցանկին մէջ պէտք չէ դնել, փա-
փաղեան էֆ. վարչութեան առա-
ջարկը բարեփոխելով, կարծիք
յայտնեց թէ առաջնորդաց ընտրու-
թեան արտօնութիւն կրնայ տրուիլ
վարչութեան պարսնաւ որ գաւա-
ռական ժողովոց պայմանաւորա-
ւորութիւն առաջնորդական ընտրու-
թիւն կատարելու համար, և եթէ
սոյն պայմանաւորութեան մէջ ընտրու-
թիւն չուզեն կատարել, յայնժամ
վարչութիւնն իրաւունք ունենայ
առաջնորդներ զրկելու :

Տ. Մատթէոս Կալիսկոպոս Խը-
միլեան յայտնեց թէ, ինք Խառն
ժողովոյ սոյն առաջարկին համաձի-
շէ գտնուած. սակայն վարչութիւնն
առաջնորդութեանց թափուր վի-
ճակին դարման մը տանելու նպա-
տակաւ սոյն առաջարկութիւնը բե-
րած է ժողովին, և յարեց թէ կա-
րեւոր գաւառներ իրենց առաջ-
նորդներն ընտրելու իրաւունքը
պէտք է վայելեն միշտ. իսկ այն
գաւառներն որ առաջնորդական
ընտրութիւն կատարել չեն ուղեր,
որոշեալ պայմանաւորութեան մը վերջ
գարձեալ գիւտարին, յայնժամ
վարչութիւնն իրաւունք պէտք է
ունենայ առաջնորդներ զրկելու
հոն : վարչութեան սոյն առաջար-
կութիւնն յառաջ եկած է նաեւ
այն գաղափարէն թէ, առաջնոր-
դական տեղապահ կամ պատրիար-
քական փոխտնայրք չեն ընդուն-
ուիր գաւառներէն, վասն զի ասոնք
բուն առաջնորդաց նման ազգեցու-
թիւն չեն կարող ունենալ, մանա-
ւանդ թէ Խառն ժողովոց մէջ ա-
թոտ ունենալու իրաւունքն կը
զրկուին : Ուստի եղբակցուց ըն-
դունիլ վարչութեան առաջարկը
փափաղեան էֆէնտիի առաջարկած
պայմաններուն համաձայն :

Սուրենեան Աւետիս էֆ. խօսք
առնելով առաջնորդութեանց ներ-
կայ անկերպարան վիճակն՝ առաջ-
նորդութեան պաշտօն ստանձնող
խումբ մը երկտասարդ վարդապե-
տաց անփորձութեան և ապիկա-
րութեան վերադրեց, և այս առիթիւ
եկեղեցականութիւնը խափա. քն-
նադատեց : Սոյն քննադատու-

թեանց գէմ ստասկապէս բողո-
քեցին եկեղեցականք և մասնաւո-
րապէս Տ. Խորեն և Տ. Մատթէոս
Կալիսկոպոսունք :

Տ. Խորեն Սրբազան Նար-Պէյ
բեմն ելնելով՝ մի առ մի պատաս-
խանեց Սուրենեան էֆ. ի քննադա-
տութեանց, վարչութեան առա-
ջարկութեան նպատակն և ոգին
բացատրեց և յայտարարեց թէ ա-
ռաջարկեալ բարեփոխութեան
չընդդիմանար վարչութիւնը :

Ժամը գրեթէ 5 1/2 հասած և
տակաւին խնդիրը վիճաբանութեան
կարօտ լինելով, առեւանք փակեցաւ
յաջորդ նիստը տասն և հինգ օրէն
գումարուելու որոշմամբ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը
նկատելով որ Գեր. Փոխանորդ Հայրն
«Ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր» կ'ստու-
րազրէ վարչութեան որոշմագրերն,
առաջարկէր է որ «Ի դիմաց Ս. Պատ-
րիարք Հօր» բառերը վերանուն և միայն
«Պատրիարքական Փոխանորդ» ստորա-
գրէ, քանի որ Նորին Սրբազնութիւնը
վարչութեան որոշումներէն տեղեկու-
թիւն չունի և հետեւապէս պատաս-
խանաւոր չլինար համարուի : Քաղ-
ժողովը Ս. Պատրիարք Հօր սոյն առա-
ջարկն ընդունելու և ըստ այնմ գործա-
դրութիւնն յանձնարարէր է Գեր. Փո-
խանորդ Հօր :

Քաղ. ժողովն որոշեց է որ Գեր.
Փոխանորդն ինքնին տնօրինէ Պատրի-
արքարանի ընթացիկ գործերն, առանց
վարչութեան դիմելու, և այս կարգի
խնդրոց մէկ տեղեկագիրը ներկայա-
ցունէ վարչութեան շարափական նըս-
տին :

Յունաց Պատրիարքական Տեղապահ
Տ. Ագաթանգեղոս Նախընթաց օրը
Պատրիարքական փոխանորդն ու Գա-
բու-Քէհեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր
առեւ զրկելով, Ն. Սրբազնութեան որ-
պիսութիւնն հարցուց և միանգամայն
յանուն Օրթոտոքս եկեղեցւոյ ցաւ
յայտնեց Հայոց Պատրիարքին յանկար-
ծական հիւանդութեան համար :

Յոյանի է թէ Առաքելական կառա-
վարութիւնը կալուածական տրոց վրայ
0⁰ ին 6 յաւելում մ'ըրած է, որ հան-
րային կրթութեան պիտի յատկանայ :
Ազգ. Պատրիարքարանն յատուկ թագ-
րիւրով խնդրած էր Բ. Դուռն, որպէս
զի այդ յաւելումական տուրքէն մեզ
ազգային վարժարանաց եւս բաժին
հանուի : Բ. Դուռն այս օրերս պատաս-
խանած է թէ այդ յաւելումը պի-
տական էրաբէ (նախակրթական) վար-
ժարաններուն համար է, ուր անխափ-
կընդունուին ամեն ազգէ աշակերտք,
որք ապա Օսմ. բարձրագոյն վարժա-
րանները կը մտնեն իրենց ուսումը կա-
տարեալգործելու համար :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

—o—

Մեծ- Եպարքոս Բարձր. Սայիտ
փաշա Նախընթաց առաւօտ Կայսե-
րական պալատն հրաւիրուելով,
քանի մը կարեւոր հրահանգներ ըս-
տացաւ վեհ. Սուրբութեան : Նորին
Բարձրութիւնը միջօրէէն 2 ժամ
յետոյ Բ. Դուռը գնաց :

—Դերմանական դեսպան Պ. Ռա-
տովից և իւր տիկինը՝ Նախընթաց
իրիկուն յատուկ հրաւիրմամբ՝ Կայ-
սերական սեղանին վրայ ճաշելու
պատիւ ունեցան : Ճաշէն յետոյ,
Տիկին Ռատովից Կայսերական կա-
նանոցն երթալով այցելութիւն տը-
ւաւ Սուրբաներուն, Դեսպանուհի
ւոյն կ'ընկերանար Օրիորդ Էօփէնի
Տատեան, որ ճաշին եւս ներկայ
գտնուեցաւ և թարգմանի պաշտօն
վարեց այցելութեանց միջոցին :

—Կը ժանուցուի թէ, կ'ընէ Մո-

— 0 —

Հրատարակչություն

Խիզանու Ուսումնասիրաց Ընկերություն

ԱՅԵԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՍԵՐ

Նախագահություն Կարգադրություն

Այդպիսի վարժարանաց համար նոր մեթոդով պատրաստված ընտիր դասագիրք մ'է:

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, Մերձան վողոց, թիւ 57: Կը գտնուի նաեւ միւս գրավաճառաց քով: Գին 5 ղրուշ:

Բաւական թուով գնողաց օրին 20 զեղչ կը լինի:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻՔ

— 0 —

ՀԱՄԱՌՈՑ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցաց համար

Հին պատմութիւն Արեւ. ժողովրդաց

Հարր Ս.

Երկրորդ տպագրութիւն

Յօրինեց Մ. Մանուէլ

Սոյն գիրքն Արեւելեան Մամուլի Տնօրէն-Խմբագրատնոյ մեծահասակ Մամուլեան Էփօ Երկրորդութիւնն է, որ աշխարհաբար ողորկ և դիւրինաւար լեզուով կ'աւանդէ արեւելեան ազգաց ընդհ. պատմութիւնն, և կրնայ ազգային վարժարանաց մէջ գործածուիլ օգտակար կերպիւ: Կեդրոնատեղին է միւսին 2/3 ինքնակա գրատունն, Մահմուտ փաշա: Գին 6 ղրուշ:

ԿՈՒՆԵՔ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖԻԱՆՍԵՐԵՆԷ Ի ԹՈՒՐԿԵՐԵՆ

Աշխատասիրողը

ՄԷԼԵՒԵՐ ԴԵՐԵԼ ԵՄԷՆԵՒԵՆ

Պաշտօնէն չհասարակաց կրթութեան Գրաքննութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գրքէն Պաշտօնէն

Այս բառարանն, պարունակած արեւելեան և գիտական բառերու ճշիւութեամբ, բացատրութեանց յստակութեամբ իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի: Սոյն գործը ցարդ հրատարակուած Ֆրանսերէն-Թուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով

եւս նշանակուած են անոր մէջ մասնաորապէս ի դիւրութիւն օտարապէսաց:

Մասնաոր խնամքով, զեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ անոր տնտեսի խոյս կ'ընծայուի Արամեան տը պարանէն:

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դահ. արծաթ:

Բ. հատորին 15 ըրդ տետրն եւս հրատարակուած է եւ կը վաճառուի ի գին 2 դահ. արծ. իւրաքանչիւրն:

Բաժանորդագիրն է կ. Պոլսոյ համար 75 դահ. ոսկեղրամ. գաւառաց համար 100:

Բ. հատորին 15 ըրդ տետրն հրատարակուած լինելով՝ բաժանորդագրութիւնը փակուած է:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԻԱԹԻՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

Հեղինակ

ՏՈՔԹ. Տ. Ս. ՓԵՇԵՄԱՆԻԱՆ

Բազմահմուտ Տոքթոր մարդկային պատմութեան և ծագիկ հիւանդութեան վրայ կը խօսի իւր այս երկնորոգութեան մէջ, որ մաքուր թղթի վրայ տպագրուած և բազմաթիւ լուսանկար և փորագրութեամբ պատկերներով զարդարուած է: Այս գեղեցիկ մատենն, որոյ գին 35 ղրուշ է, կը վաճառուի Պոլսոյ, Գաֆաթեան գրատունը, Գալաթիոյ, Յակոբ Արշակ Էփէնտիի Էփէնտի-ճառանոցն, և Բերա, Լոսթից և Քէյք գրատունը:

ՏԱՆԸ ՓԱՏԱՐԱՐԱՆԸ

Էմ

ՀԱՐԻՐ ՀԱՐՑԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԸ

Աշխատասիրեաց Մէրան Աբէլեան

Ով որ կ'ուզէ Ժողովրդական, Արեւելեան և Գաղտնաբանական գիտելոց տնտեսական վերահասու ըլլալ, թող հաճի սոյն գիրքը ընթերցելու: Այս տետր համար անհրաժեշտ պիտանի է, և առօրեայ պատահական ամենակարեւոր գործոց և այլոց կատարման հարցումներ կը պարունակէ հանգիստ պատմութեան:

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց և թղթավաճառ Մ. Չարեհի և Սուրի Պողոս աղայի քով ի գին 3 ղրշ:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒԹԻՒՆ

Որ պարանայի

Մասն Ա. — Տարեք վաճառականութեան. — Վաճառականական թղթոց ձեւերն և օրինակներն, ինչպէս են, հաշուեցոյց, զանազան տեսակ տոմսակք, վիճակի և տպագիր փոխանակագիրք, ընթացիկ-հաշիւք, զեղչի ցուցակք եւլն: — Վաճառականական կարեւոր հաշիւք. — Քաղաք վաճառականական օրինագրոց և դրոշմադրոց. — Մասն Բ. — Տոմարակալութիւն. — Պարզ և կրկնակտմար, — Բաւառացեակ:

Բ. Տպագրութիւն

Ճոխացեալ կարեւոր յաւելումովք ի պէս Ազգ. վարժարանաց

Ի Ն. ՏԻԶԵՆՃԵԱՆԷ

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը բոլոր հայ գրավաճառաց, Պահէ գաբու լուսավաճառ Պողոս և Յակոբ աղայից քով և Օսմանեան գրատունը: Կալաթա Յակոբ Արշակ Էփէնտիի վաճառատունը: Գին կազմեալ օրինակին 25 ղրշ. արծ.

Ա. Զ. Գ.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ն. ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

Պալք-բազար Թամիզ փողոց թիւ 59

ճիշդ դեմ առ դեմ աղբիւրին

Մ. Հ. Տէօքմէ-ճեմանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաչ-վէ՛ սովորական, լաւ եւ ընտրողոյն (Մարմինի քաւ), շաքար, թրիւնթէի, Մարմինի և Հօրանտայի, ալիւնյա տեսակ ըստարմաշէրներէ դուռ, Ֆրանսական բուն Ֆուրնիէ. Սիւլիթի թարմիւղ, Նարոյի և Ճէնօլայի մաքարոն ու շէնթիէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բիւզօն առաջին կարգի. անուշեղենի և խմորեղենի յատուկ լաւագոյն ալիւրներ. Գաւառի եւ Այվալքի ընտիր աճառ. քօլա, ձէթ, քարիւղ (կալ), ի մի բան, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի իր ամեն տեսակներով լաւագոյն այն պիտանի բաներու՝ որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին:

Գիները գոհացուցիչ են:

ԱՊՐԱՆԻ ԶԿԱՅ

ՓՈՒՄԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոսթա Լալէի ճամիի դէպք թիւ 15 մի նոր դեղարան բացուած է, ուր դեղագրքեր կը պատրաստուին վրոյթով եւ մասնաւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ Եւրոպայէ եկած ամեն տեսակ պատրաստ դեղեր հատով կապոր եւ իցէ քանակութեամբ, որ ըստ նշանաւոր գործարաններու զգուշակ թերեւ կուտայ խանութն:

Սոյն դեղարանի լայնութիւնը օգտակար ծառայութիւն մ'է հասարակութեան, մանաւանդ նիւթական մեծ շահարութիւնն ամեն տեսակ որք իրեն փոխուածն ճշգրտապէս գտնուելու համար դատապարտուած են լուսար տեղեր դիմել:

Պատուարժան յաճախողները գնոց չափաւորութեան հետ դեղօրէնից քննութեամբ դոհալլին իրեն սկզբունք ընտրողոյն Տ. Ալազիկէրտեան դեղարանը, որ երկար տարիներէ ի վեր հոշակաւոր եղած է Ենի-ճաւաթա խանէի դէմ՝ այս անգամ ամբողջապէս փոխադրուած Կոսթա Լալէի ճամիի դէմ թիւ 15:

Սոյն փոխադրութեան տեսութիւն Եւրոպայէ բերել տուած խնամ թարմ հանգային ջրեր Պօլսոյի եւ Մալաթիայի դիմին զանազան բնական, անուշահոտ, հոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանաւոր է միանգամայն սոյն դեղարանը իւր ջրան խաւմանաճիւղով, եւ յիշատակ յաճախողքը զմայլած են ապրանք ընտրութեան, մաքրութեան և գնոց չափաւորութեան:

Յիշեալ դեղարանը միշտ կ'ընդունի ճարտար եւ հոշակաւոր բժիշկներ, խնդրուած բժիշկներու համար ալ պէտք է լուսար տուի ժամանակին:

Ղալաթիա հանրաժանօթ վաճառական Կիւտանի Էփէնտի որդի Տօքմէօր Միստեան Էփէնտի բարեհաճած է արդէն ուր բաժնի օրեր ձրիաբար դարմանելու սղքատներն:

Ա. Զ. Գ.

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի նաեւ Պահէ-գաբու ջրավաճառ Պողոս և Յակոբ աղաներուն խանութը:

ԳՂՈՒԹ ԺԳ.

ՀԱՄԱՐԱԿԱՆ ՏՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱԽԱՂԸ

Պ. Լալարը Էրինալ կը գտնուի, Տիւրք Լօրէնի պանդոկին կահաւորեալ մէկ սենեկին մէջ:

Թղթերով լեցուն գրասեղանի մը առջեւ նստած կաշիստի: Արդէն երեք կամ չորս նամակ գրած է. որք պատրաստ են թղթատարութեան տուփը նետուելու. հիմա տեղեկութիւններ կ'օրինակէ և միւս կողմէ առջեւ-ը-գտնուած թղթերը կարգի կը դնէ:

Ժամը 8 1/2 կը հնչէ, անմիջապէս սենեկին դուռը կը շարժուի:

— Հրամայեցէք, ըսաւ Պ. Լալարտ:

Ծառայ մը ներս կը մտնէ, նամակներ ի ձեռին. առաւօտեան սուրհանգակն է. չորս նամակ:

Ծառան պանդոկին սպասաւորներէն մէկը չէ, զանկա կը ճանչնէ. Լալարտի կը կոչուի:

Պ. Լալարտ նամակները կ'առնու:

— Մէկ նամակը Լոնտոնացին, մէկը Լիւրմուլէն, ըսաւ նա գրասեղանին վրայ նետելով. գիտեմ թէ ի՞նչ կայ, հաւանականաբար սպասածներս են: Շնորհակալ եմ, իմ աղին Լալարտի:

Սպասաւորը դուրս ելաւ:

Պ. Լալարտ փարկէն եկած երկու նամակներն բացաւ. դրոշմուն ձեռքով և զանոնք շուտով մը կարդաց. երկար ալ չէին:

— Լաւ, չառ լաւ, ըսաւ ինքնիրեն:

Իւր դէմքին վրայ չափազանց զոհուականութիւն կը տեսնուէր:

Թղթերը ժողուեց և գործի մը մէջ դրաւ, բանտին ալ զբաղմը դրաւ:

Յետոյ քաղաքային դեղեցիկ հաղուստ մը հաղաւ, սեւ տախտ, բաճկանակ և կրկնոց մը. մաքուր և դեղեցիկ կօշիկներ: Երբ հաղուեցաւ, դեղեցիկ վրնոց մը և ձեռնոցներ դրաւ, Լալարտին կանչեց:

— Իմ հաւատարիմ Լալարտի, ըսաւ տնոր. այցելութեան մը երթամ, կարելի եղածին չափ շուտով պիտի վերադառնամ. վերադարձիմ հաւանականաբար հրաման պիտի տամ քեզ, որ տունը անմիջապէս վարձեալ: Այս նամակներն ալ թղթատուը պիտի տանիս յոնձնես:

Ասոր վրայ Պ. Լալարտ գլխարկը դրաւ, թիկնոցը թեւին վրայ առաւ և գաւազան ի ձեռին դուրս ելաւ: Քաղաքը ժամ վերջը մեծ եւ դեղեցիկ տուն մը կը մտնէր և առաջին դատիկունի դուռը կը շարժէր:

— Կը փախարիմ հասարակարեւութեան ընդհանուր դատարանը տեսնել, ըսաւ դուռը բացող ծառային:

— Անունիդ:

— Պ. Լալարտ:

Սենեկին սպասաւորը հեռացաւ և քիչ մը վերջը վերադարձաւ ըսելով:

— Հասարակարեւութեան Պ. Ընդհանուր դատարանը ձեզ կ'սպասէ:

Դատաւորը մինչեւ սենեկին դուռը եկաւ, այցելուն ընդունելու համար. ներս հրամցուց. թիկնաթոռին վրայ